

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Κοινωνιολογία της Υγείας

Ενότητα 1 : Βασικές κοινωνιολογικές έννοιες

Μαίρη Γκούβα

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ανοικτά μαθήματα
open courses

Τμήμα Νοσηλευτικής

Κοινωνιολογία της Υγείας

Ενότητα 1: Βασικές κοινωνιολογικές έννοιες

Μαίρη Γκούβα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Εισαγωγή στον εννοιολογικό ορισμό της Κοινωνιολογίας, στο αντικείμενο μελέτης και στους κλάδους της Κοινωνιολογίας.
- Εξοικείωση με τις έννοιες Κοινωνία, τους διαφόρους τύπους και στρώματά της .
- Εκμάθηση των αιτιών που οδήγησαν στην γέννηση της Κοινωνιολογίας.

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

- Κοινωνικο-ιστορικό περιβάλλον της γέννησης της Κοινωνιολογίας.
- Προέλευση του όρου.
- Αντικείμενο μελέτης της Κοινωνιολογίας.
- Κλάδοι της Κοινωνιολογίας.
- Κοινωνία.
- Κοινωνιολογικός ορισμός.
- Τύποι κοινωνιών.

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

- Κοινωνικά στρώματα.
- Κοινωνική διαστρωμάτωση.
- Κυριότερες σχολές κοινωνικής διαστρωμάτωσης.
- Κοινωνική κινητικότητα.
- Η χρησιμότητα της Κοινωνιολογίας.
- Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα.

Κοινωνικο-ιστορικό περιβάλλον της γέννηση της Κοινωνιολογίας 1/5

- Η Κοινωνιολογία συγκροτήθηκε ως επιστήμη μετά τη Βιομηχανική Επανάσταση, την εποχή της αστικής ολοκλήρωσης, δηλαδή το πρώτο μισό του **19^{ου}** αιώνα.

Κοινωνικο-ιστορικό περιβάλλον της γέννηση της Κοινωνιολογίας 2/5

- Τα αίτια της γέννησης της Κοινωνιολογίας σχετίζονται με τη Γαλλική Επανάσταση (1789) και τη βιομηχανική επανάσταση στην Αγγλία το 18^ο αιώνα, οι οποίες προκάλεσαν αλλαγές στην κοινωνική πραγματικότητα της εποχής.
  - Η εισαγωγή της μηχανής στους χώρους εργασίας.
  - Η ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου.
  - Η έξοδος των αγροτών από την ύπαιθρο.
  - Η εμφάνιση της εργατικής τάξης.
  - Η συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ανθρώπων στις πόλεις.

Κοινωνικο-ιστορικό περιβάλλον της γέννηση της Κοινωνιολογίας 3/5

- Αυτές οι αλλαγές προκαλούν ανασφάλεια στους ανθρώπους καθώς:
  - Διαλύονται οι παραδοσιακοί κοινωνικοί δεσμοί.
  - Επηρεάζονται οι λειτουργίες της οικογένειας.
  - Δημιουργούνται νέες τεχνικές παραγωγής.
  - Αναδύονται νέες κοινωνικές τάξεις.
  - Εμφανίζονται νέα ήθη.
  - Προκύπτουν δυσεπίλυτα προβλήματα.

Κοινωνικο-ιστορικό περιβάλλον της γέννηση της Κοινωνιολογίας 4/5

- Η Κοινωνιολογία υπόσχεται να επιλύσει τα διογκωμένα κοινωνικά προβλήματα της εποχής
– (Παγκόσμιος Πόλεμος, μαζική μετανάστευση, φτώχεια, ανεργία, εγκληματικότητα κ.λ.π.)
- Έτσι αρχίζει να ασχολείται με την **επιστημονική διερεύνηση** των κοινωνικών μετασχηματισμών και των αιτίων τους.

Κοινωνικο-ιστορικό περιβάλλον της γέννηση της Κοινωνιολογίας 5/5

- Οι μέθοδοι των θετικών επιστημών αποτέλεσαν το εργαλείο για την προσέγγιση των κοινωνικών φαινομένων και για την ερμηνεία της κοινωνικής πραγματικότητας.
  - Όπως τα φυσικά φαινόμενα ακολουθούν ορισμένους νόμους έτσι και η ανθρώπινη συμβίωση ακολουθεί ορισμένους νόμους σύμφωνα με τους στοχαστές της εποχής.
  - Ανακαλύπτοντας αυτούς τους νόμους θα μπορούμε να δίνουμε λύσεις σε κάθε κοινωνικό πρόβλημα.
- Από αυτή τη βάση ξεκίνησε και **ο πατέρας της Κοινωνιολογίας Auguste Comte (1798-1857)**, ο οποίος προβληματιζόταν αν θα πρέπει η νέα επιστήμη να ονομαστεί **Κοινωνιολογία ή Κοινωνική Φυσική**.

Προέλευση του όρου 1/2

- Ο όρος Κοινωνιολογία δημιουργήθηκε από τον **Emmanuel Joseph Sieyès** (1748 -1836) στην προσπάθειά του ν' αποδώσει τον όρο για την επιστήμη των κοινωνικών σχέσεων :
  - Από το πρόθεμα "**socio**" της λατινικής λέξης "**socius**" που σημαίνει σύντροφος.
  - Και από την αρχαία ελληνική κατάληξη "**λόγος**" που σημαίνει ομιλία.

Προέλευση του όρου 2/2

- Ο όρος έγινε γνωστός από τον **Auguste Comte**.
  - Γραμματέας του Κόμη του Saint-Simon.
  - Έθεσε την έννοια της «**κοινωνικής φυσικής**» από το 1839 και μετά.
- Ο πρώτος που πρότεινε μια επιστημονική θεωρία των κοινωνικών φαινομένων ήταν ο Κόμης του **Saint-Simon**(1760-1825).
  - «**Κοινωνική φυσιολογία**», που αφορά τα άτομα, τους οργανισμούς, τις κοινωνίες και την οργάνωσή τους.

Αντικείμενο της Κοινωνιολογίας 1/4

- Η Κοινωνιολογία δεν εστιάζει στο άτομο αλλά ασχολείται με το κοινωνικό σύνολο (*κοινωνία+λόγος*).
  - Κοινωνιολογία είναι η επιστήμη που μελετά την κοινωνική συμπεριφορά.

Αντικείμενο της Κοινωνιολογίας 2/4

- Η Κοινωνιολογία έχει ως αντικείμενο μελέτης
  - Τα κοινωνικά φαινόμενα.
  - Την κοινωνική συμπεριφορά.
  - Την προέλευση-ανάπτυξη-οργάνωση της κοινωνίας και των θεσμών της.
  - Τις σχέσεις μεταξύ ατόμου και ομάδων.
  - Τις σχέσεις μεταξύ κοινωνικών ομάδων.
  - Τις κοινωνικές διαδικασίες.
  - Τους κοινωνικούς κανόνες που συνδέουν και διαχωρίζουν τους ανθρώπους όχι μόνον ως άτομα αλλά ως μέλη ομάδων, οργανώσεων και θεσμών.
  - Το μετασχηματισμό των κοινωνιών.

Αντικείμενο της Κοινωνιολογίας 3/4

- Ως επιστήμη ανήκει στο πεδίο των **κοινωνικών επιστημών**.
  - Κοινωνικές επιστήμες ονομάζονται οι επιστήμες που μελετούν πτυχές της κοινωνικής ζωής των ανθρώπινων ομάδων.

Αντικείμενο της Κοινωνιολογίας 4/4

- Τα πεδία των κοινωνικών επιστημών είναι τα εξής:
  - Ψυχολογία.
  - Παιδαγωγική ή Επιστήμη της Αγωγής και της Εκπαίδευσης.
  - Ιστορία.
  - Κοινωνιολογία.
  - Νομική.
  - Πολιτική επιστήμη ή Πολιτικές επιστήμες.
  - Οικονομικά ή Οικονομικές Επιστήμες.

Κλάδοι της Κοινωνιολογίας 1/2

- Η επιστήμη της Κοινωνιολογίας υποδιαιρείται σε επιμέρους κλάδους ανάλογα με την περιοχή μελέτης:
  - Κοινωνιολογία της Οικογένειας.
  - Της Εκπαίδευσης.
  - Της Τέχνης.
  - Της Υγείας και της Ασθένειας κ.λ.π.

Κλάδοι της Κοινωνιολογίας 2/2

- Αρκετοί από τους κλάδους της κοινωνιολογίας συνδέονται με το γνωστικό πεδίο συναφών επιστημών
  - Κοινωνική ανθρωπολογία, κοινωνική ψυχολογία, εγκληματολογία, κοινωνική ιστορία, Οικονομικά, πολιτική επιστήμη.
- Ευρύτερα γνωστοί στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθοι κλάδοι:
  - ✓ Κοινωνιολογία της οικογένειας.
  - ✓ Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης.

Κοινωνία 1/1

- 1. Το σύνολο των ανθρώπων που συμβιώνουν σε κάποιον τόπο ή σε μία ιστορική περίοδο.
  - Έχει ευρεία (ανθρωπότητα) ή στενή εφαρμογή (ομάδες ανθρώπων στο χώρο και το χρόνο) ως έννοια.
- 2. Η διαρκής στο χρόνο συνεργατική ομάδα.
  - Τα μέλη της ανέπτυξαν οργανωμένα πρότυπα σχέσεων μέσω της διαρκούς αλληλεπίδρασης.

Κοινωνιολογικός ορισμός 1/3

- Η κοινωνία αντιπροσωπεύει ένα σύνολο συνειδητών ανθρώπινων σχέσεων που βασίζονται σε κοινές πολιτισμικές παραστάσεις.
  - Εδώ ο όρος εξετάζεται επιστημονικά υπό τη στενή του έννοια.
  - Αναφέρεται στην ύπαρξη πολλών κοινωνιών με κριτήριο τον ιδιαίτερο χρόνο και χώρο στον οποίο εμφανίζονται.

Κοινωνιολογικός ορισμός 2/3

- Συνεπώς, η έννοια κοινωνία στην ειδική μορφή της συσχετίζεται με ιδιαίτερες δομές που υπόκεινται σε διαρκή μεταβολή.
  - Η μεταβολή μπορεί να είναι γραμμική ή κυκλική.

Κοινωνιολογικός ορισμός 3/3

- Γραμμική μεταβολή:
  - Διαρκής ευθύγραμμη εξέλιξη της κοινωνίας μέσα στο χρόνο με σχέσεις αιτίου αιτιατού.
  - Η ιδέα θεμελιώθηκε κυρίως από τους Auguste Comte και Herbert Spencer.
  - Η κοινωνική εξέλιξη σε ιδανικές μορφές κοινωνίας είναι αποτέλεσμα της ανθρώπινης επιλογής.
- Κυκλική μεταβολή:
  - Το μεγαλύτερο τμήμα της συνήθους κοινωνικής ζωής οργανώνεται βάσει κυκλικών εναλλαγών (εβδομάδα, μήνας, έτος).
  - Οι κυκλικές εναλλαγές θεωρούνται αναγκαίες συνθήκες σταθερότητας της κοινωνικής δομής.

Τύποι κοινωνιών 1/2

- Οι κοινωνίες είναι κοινωνικές ομάδες που διαφέρουν ως προς τις στρατηγικές επιβίωσης:
  - Οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να καλύπτουν τις ανάγκες τους.
- Οι ανθρωπολόγοι ταξινομούν τις διαφορετικές κοινωνίες σύμφωνα με το βαθμό στον οποίο οι διαφορετικές ομάδες μέσα σε μια κοινωνία έχουν άνιση πρόσβαση σε πλεονεκτήματα:
  - ✓ Οι πόροι.
  - ✓ Το γόητρο.
  - ✓ Τη δύναμη.

Τύποι κοινωνιών 2/2

- Όλες οι κοινωνίες έχουν αναπτύξει κάποιο βαθμό ανισότητας μεταξύ των μελών τους μέσω της διαδικασίας της κοινωνικής διαστρωμάτωσης:
  - Ο διαχωρισμός των μελών μιας κοινωνίας σε επίπεδα με βάση τον άνισο πλούτο, το γόητρο ή τη δύναμη.
- Οι κοινωνιολόγοι τοποθετούν τις κοινωνίες σε τρεις ευρείες κατηγορίες:
  - Προβιομηχανικές.
  - Βιομηχανικές.
  - Μεταβιομηχανικές.

Κοινωνικά στρώματα 1/2

- Τα άτομα που απαρτίζουν την εκάστοτε κοινωνία δεν έχουν όλα τους ίδιους ρόλους καθώς διαφέρουν ως προς:
  - ✓ Τα δικαιώματα.
  - ✓ Τις υποχρεώσεις.
  - ✓ Την κοινωνική δύναμη.
  - ✓ Τον πλούτο.
  - ✓ Τα προνόμια.
  - ✓ Την εξουσία.
  - ✓ Την επιρροή.

Κοινωνικά στρώματα 2/2

- Όσα άτομα έχουν στον ίδιο βαθμό τα παραπάνω χαρακτηριστικά αποτελούν ένα **Κοινωνικό στρώμα ή Κοινωνική τάξη.**
- Σε κάθε κοινωνία υπάρχουν περισσότερα από ένα κοινωνικά στρώματα.

Κοινωνική διαστρωμάτωση 1/2

- Η έννοια της κοινωνικής διαστρωμάτωσης αναφέρεται στην κατάταξη των ατόμων σε μία κοινωνία με βάση την κοινωνική θέση ή τάξη ή στρώμα.

Κοινωνική διαστρωμάτωση 2/2

- Τα συστήματα κοινωνικής διαστρωμάτωσης διακρίνονται για τα εξής χαρακτηριστικά:
  - Τις κοινωνικές ανισότητες.
  - Την κοινωνική ιεράρχηση.

Κυριότερες σχολές κοινωνικής διαστρωμάτωσης 1/1

- Η σχολή των συγκρούσεων (Marx).
  - ✓ Η κοινωνία δεν είναι στατική αλλά δυναμική.
  - ✓ Μεταβάλλεται/εξελίσσεται μέσα από τις πιέσεις που προκαλούν οι κοινωνικές αντιθέσεις.
(Αντιπαράθεση ανάμεσα στις δύο κυρίαρχες κοινωνικές τάξεις: αστική και εργατική).
- Η σχολή της ισορροπίας (λειτουργισμός).
  - ✓ Θεωρεί την κοινωνία στατική.
  - ✓ Θεωρεί τις κοινωνικές ανισότητες αναπόφευκτες.

Κοινωνική κινητικότητα 1/4

- Τα κοινωνικά στρώματα χαρακτηρίζονται από κινητικότητα και διαπερατότητα.
  - Άτομα μπορούν να μετακινηθούν από ένα κοινωνικό στρώμα σε ένα άλλο.
  - Εκτός από τις κλειστές κοινωνίες (κάστες).
- Σήμερα, η κοινωνική κινητικότητα ταυτίζεται με την επαγγελματική κινητικότητα.
  - Το επάγγελμα εκφράζει έως ένα βαθμό το επίπεδο εκπαίδευσης και την οικονομική κατάσταση.

Κοινωνική κινητικότητα 2/4

- Η κοινωνική κινητικότητα αντανακλά συγκρίσεις στο χρόνο ή το χώρο όπως:
  - Η γενεά (ενδογενεακή - διαγενεακή κινητικότητα).
  - Ο γεωγραφικός χώρος (εσωτερική - εξωτερική μετανάστευση).
  - Η υφή των μετακινήσεων (δομική - γνήσια ή καθαρή κινητικότητα).
  - Η κατεύθυνση (ανοδική - καθοδική - οριζόντια κινητικότητα).

Κοινωνική κινητικότητα 3/4

- Η κοινωνική κινητικότητα μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις:
  - Στην οικογενειακή συνοχή.
  - Στην ψυχική υγεία των μετακινούμενων.
  - Στην ιδεολογία τους.
  - Στην επαγγελματική τους αξιολόγηση.

Κοινωνική κινητικότητα 4/4

- Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι από τους βασικότερους παράγοντες κοινωνικής κινητικότητας.
  - Σπουδές υψηλού κύρους και γοήτρου (π.χ. ιατρικές, πολυτεχνικές) από άτομα χαμηλών κοινωνικών στρωμάτων τους επιτρέπουν να κινηθούν από το χαμηλό στρώμα στο ανώτερο.
  - Άτομα που ακολουθούν τη Γενική Εκπαίδευση προορίζονται για τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα ενώ την Επαγγελματική Εκπαίδευση για τα κατώτερα.

Η χρησιμότητα της Κοινωνιολογίας

1/2

1. Η Κοινωνιολογία «φωτίζει» τις κοινωνικές παραμέτρους ζητημάτων ή φαινομένων.
  - [Π.χ. Η οικογενειακή ζωή των εργαζόμενων γυναικών].
  - Η αναζήτηση των κοινωνικών παραμέτρων γίνεται με την αξιοποίηση εργαλείων και μεθόδων της κοινωνιολογικής έρευνας.
2. Τα άτομα απελευθερώνονται από τη μοιρολατρία με τη βοήθεια της Κοινωνιολογίας.
  - Προσανατολίζονται προς ρεαλιστικές δράσεις και ελέγχουν έτσι περισσότερο τη συλλογική τους μοίρα.

Η χρησιμότητα της Κοινωνιολογίας

2/2

3. Η κοινωνιολογική έρευνα έχει μεγάλο αριθμό πρακτικών εφαρμογών στη ζωή των ανθρώπων.
4. Οι υπόλοιπες κοινωνικές επιστήμες χρησιμοποιούν εκτενώς τις μεθόδους και τα ερευνητικά πορίσματα της Κοινωνιολογίας.

Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα 1/1

- Η εμφάνιση της Κοινωνιολογίας στην Ελλάδα γίνεται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.
- Τότε ιδρύεται η Κοινωνιολογική Εταιρεία, που στόχευε στη διάδοση των κοινωνικών επιστημών και στη μεταρρύθμιση της ελληνικής κοινωνίας.
- Θεωρήθηκε περισσότερο ένα πολιτικό κίνημα.
- Ιδρυτής της Κοινωνιολογικής Εταιρείας υπήρξε ο Αλ. Παπαναστασίου (1908).
- Το 1983 ιδρύθηκε στην Αθήνα ο Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων.
- Η Κοινωνιολογία θεσμοθετήθηκε ερευνητικά το 1960 και ακαδημαϊκά στις αρχές της δεκαετίας του '80.

Βιβλιογραφία

- Καστρινού-Πιτιλάκη, Ε. (2004). *Πηγές πληροφόρησης : Κοινωνικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: ΑΤΕΙΘ.
- Ραϋμόν, Αρόν. (1984). *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης: Μοντεσκιέ, Κοντ, Μαρξ, Τοκβίλ*. Αθήνα: Γνώση.
- Bain, R. & Kolb, W. (1992). *Λεξικό κοινωνικών επιστημών* (Τόμος Β', σσ. 452). Αθήνα: UNESCO.
- Bottomore, T.B. (2000). *Κοινωνιολογία: Κεντρικά προβλήματα και βασική βιβλιογραφία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Freyer, H. (1990). Κοινωνιολογία καὶ ιστορική ἐπιστήμη. *Θεωρία καὶ Κοινωνία, Τεύχος 2*, σσ. 175-184.
- Giddens A. (2002). *Κοινωνιολογία Τόμος I και II*. Αθήνα: Gutenberg.
- Hughes, M. & Kroehler, C. (2007). *Κοινωνιολογία: Οι βασικές έννοιες*. Αθήνα: Κριτική.

Σημείωμα Αναφοράς

Γκούβα, Μ. (2015). Κοινωνιολογία της Υγείας. ΤΕΙ Ηπείρου.

Διαθέσιμο από:

<http://eclass.teiep.gr/courses/NOSH104/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ευαγγελία Ι. Κοσμά
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει) μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

